

Regionstyrelsen

Avdelningen för hälso- och sjukvårdsstyrning

BESLUT

Process 3.3.9 Hantera läkemedel
Skapad av Läkemedelschef
Godkänd av Regionstyrelsen
Gäller för Region Skåne

Godkänt datum Ange datum
Version 1.0
Ärendenummer 2024-POL000061-001
Gäller fr.o.m. 2025-01-01
Gäller t.o.m. 2030-12-31

Region Skånes Läkemedelsstrategi 2025 - 2030

En regional läkemedelsstrategi för Region Skåne kan säkerställa en rationell läkemedelsanvändning genom att insatser och resurser samordnas. Visionen för den skånska läkemedelsstrategin är *Rätt läkemedelsanvändning till nytta för Skåne län och dess invånare*.

Regeringen har beslutat om en nationell läkemedelsstrategi som gäller för åren 2024–2026.

Fokusområden:

- Tillgänglighet till nya och gamla läkemedel.
- Läkemedelsbehandling och läkemedelshantering.
- Utveckling av nya läkemedel och kliniska prövningar.

Den skånska läkemedelsstrategin har samma fokusområden som nationella läkemedelsstrategin med syfte att bidra till att förbättra folkhälsan, öka kostnadseffektiviteten, främja rationell användning och försörjning av läkemedel, stärka kompetensen, förbättra samordning och samarbete, möjliggöra bättre uppföljning och utvärdering, samt öka beredskapen för kriser.

Innehåll

Region Skånes Läkemedelsstrategi 2025 - 2030	1
1 Varför en regional läkemedelsstrategi?	3
2 Omvärldsanalys	3
3 Vision och målsättning	5
4 Generella framgångsfaktorer för det skånska arbetet	6
5 Tillgänglighet till nya och gamla läkemedel	7
5.1 Övergripande mål i Region Skåne	7
5.2 Kritiska framgångsfaktorer	7
6 Läkemedelsbehandling och läkemedelshantering	8
6.1 Övergripande mål i Region Skåne	8
6.2 Kritiska framgångsfaktorer	9
7 Utveckling av nya läkemedel och kliniska prövningar	9
7.1 Övergripande mål i Region Skåne	10
7.2 Kritiska framgångsfaktorer	10

1 Varför en regional läkemedelsstrategi?

Region Skåne ska ha en effektiv, säker och jämlik läkemedelsanvändning samtidigt som kostnaden ska stå i rimlig proportion till nyttan.

Läkemedelsanvändningen måste även vara miljömässigt hållbar. Samverkan på regional och nationell nivå avseende läkemedelsfrågor är avgörande.

En regional läkemedelsstrategi kan skapa förutsättningar för rationell läkemedelsanvändning genom att insatser och resurser samordnas i Region Skåne. Detta innebär att rätt patient får rätt läkemedel i rätt dos vid varje enskilt tillfälle, vilket minimerar riskerna för biverkningar och resistensutveckling samt kan förbättra behandlingsresultatet och öka patientsäkerheten. Strategin ska främja samarbetet mellan olika aktörer inom hälso- och sjukvården, oavsett vårdnivå, och apotek, för att säkerställa en sammanhållen och enhetlig läkemedelsförsörjning och användning.

Med en gemensam strategi kan Region Skåne följa upp och utvärdera effekterna av läkemedelsanvändning, identifiera problemområden och vidta åtgärder för att förbättra praxis och resultat.

En regional läkemedelsstrategi fokuserar också på beredskapsplaner för att hantera bristsituationer och andra kriser som kan påverka tillgången till viktiga läkemedel.

Sammanfattningsvis kan en regional läkemedelsstrategi bidra till att förbättra folkhälsan, öka kostnadseffektiviteten, främja rationell användning och försörjning av läkemedel, stärka kompetensen, förbättra samordning och samarbete, möjliggöra bättre uppföljning och utvärdering, samt öka beredskapen vid kriser.

2 Omvärldsanalys

Den demografiska utvecklingen går mot en förändrad åldersstruktur med avsevärt fler äldre. Förändringen kräver att arbetet inom hälso- och sjukvård ställs om för att bättre möta denna utmaning. Det ökade behovet av hälso- och sjukvård behöver mötas med bland annat nya och förbättrade arbetssätt, samt ett innovativt och ändamålsenligt nyttjande av teknik och digitala tjänster. Det kommer också att krävas ett mer förebyggande och preventionsinriktat arbete.

Det finns förväntningar på hälso- och sjukvården att introducera, finansiera och utvärdera nya innovativa behandlingar på ett effektivt, jämlikt, säkert och kostnadseffektivt sätt. Nya läkemedel och indikationer som förväntas komma innebär ett ökat antal nya behandlingsmöjligheter, men innebär också att kostnaderna för läkemedel och hantering av läkemedel förväntas öka. Prioriteringar kommer att behöva göras för att undvika

undanträngningseffekter. För att säkerställa värdet av nya läkemedel måste relevant uppföljning vara möjlig.

Tillgången till läkemedel är centralt för att bedriva en god vård. Detta gäller både nya och gamla läkemedel. Lika viktigt som att nya läkemedel introduceras, är det att äldre och väl beprövade läkemedel fortsatt tillhandhålls på den svenska marknaden. Det globala säkerhetsläget i världen har påtagligt försämrats, vilket leder till att tillgången till läkemedel och medicintekniska produkter påverkas. En trend ses med ökat antal rest- och bristsituationer av läkemedel. En viktig orsak är att stora delar av tillverknings- och distributionskedjorna är globala. Bristituationerna som uppstår skapar både merarbete och patientsäkerhetsproblem. Ett tydligare europeiskt samarbete gällande kritiska restsituationer för att säkerställa en stabil och kontinuerlig läkemedelsförsörjning är under uppbyggnad.

Antibiotikaresistens är en av framtidens stora utmaningar. Inom detta område handlar det både om att ta fram nya antibiotika och modeller för att finansiera dessa, samt att använda de antibiotika vi har idag på ett optimalt sätt. Jämfört med andra länder har Sverige både en låg antibiotika-förbrukning och än så länge ett gynnsamt resistensläge, men antibiotikaresistensen ökar även här.

Läkemedel kan skada miljön och människors hälsa. Förekomst av till exempel antimikrobiella läkemedel i miljön bidrar till att driva på problematiken med antimikrobiell resistens. Målet måste vara att ge patienten bästa möjliga behandling med minsta möjliga miljöpåverkan.

Digitaliseringen inom hälso- och sjukvård erbjuder många möjligheter men även utmaningar och stora omställningar är att vänta.

Gränserna mellan öppen- och slutenvård suddas ut genom att vård kommer att bedrivas i hemmiljö i större utsträckning. Omställningen kräver bland annat adekvat kunskap om läkemedel och läkemedelsbehandling, inte bara hos dem som ordinerar eller expedierar läkemedel, utan även hos den personal som arbetar nära patienterna. Utvecklingen ställer också krav på förändrade regelverk avseende läkemedelsförsörjningen.

Läkemedelsutveckling och en stark klinisk forskning är en viktig förutsättning för framtidens hälso- och sjukvård¹. Region Skåne har gjort betydande framsteg inom life science-sektorn, vilket har positionerat regionen som en viktig aktör inom detta fält både nationellt och internationellt. Denna utveckling har drivits av en kombination av strategiska investeringar, starka forskningsmiljöer, och samarbete mellan akademi, industri och offentlig sektor. I Region Skånes Life science-strategi² beskrivs ett flertal åtgärds punkter och framgångsfaktorer för Region Skåne som organisation. Universitetssjukvården i Skåne ligger på

¹ [Specialiseringsområde life science och hälsa - Utveckling Skåne \(skane.se\)](#)

² [Strategi för forskning och innovation inom hälso- och sjukvård](#)

nationell och internationell toppnivå inom många områden och stärks nu genom ett fokuserat uppdrag på högspecialiserad vård samt forskning, utbildning, utveckling och innovation (FoUUI)³.

Europakommissionen har föreslagit en översyn av den europeiska läkemedelslagstiftningen för humanläkemedel. Kommissionens ambition att skapa en bättre balans mellan tillgängliggörande (*access*), rimliga kostnader och betalningsförmåga (*affordability*) och tillgång på läkemedel (*availability*) är viktig.

Omvärldsanalysen visar att det är viktigt att belysa hela läkemedlets livscykel – från forskning och utveckling via tillverkning, till introduktion och användning samt uppföljning och att ha både den enskilda patienten och samhället som helhet i fokus.

3 Vision och målsättning

Den nationella läkemedelsstrategins vision är *Rätt läkemedelsanvändning till nytta för patienten och samhälle*. Rätt läkemedelsanvändning förutsätter att rätt läkemedel ges i rätt dos till rätt patient vid varje enskilt tillfälle med patientanpassad information, till en kostnad som är rimlig i förhållande till effekt och tillgängliga resurser.

Hälso- och sjukvårdens mål utgår från Region Skånes övergripande vision och mål:

Den skånska läkemedelsstrategins vision är utifrån hälso- och sjukvårdens mål i Region Skåne samt utifrån kopplingen till den nationella strategin *Rätt läkemedelsanvändning till nytta för Skåne län och dess invånare*.

³ [Strategi för framtidens universitetssjukvård i Skåne](#)

För att nå detta krävs arbete inom flera fokusområden som i enlighet med den nationella läkemedelsstrategin är:

- Tillgänglighet till nya och gamla läkemedel.
- Läkemedelsbehandling och läkemedelshantering.
- Utveckling av nya läkemedel och kliniska prövningar.

4 Generella framgångsfaktorer för det skånska arbetet

- En balans mellan perspektiven introduktion av nya läkemedel, prisvärda och kostnadseffektiva läkemedel (till exempel biosimilarer och generika) samt faktisk tillgång till både nya och gamla läkemedel är avgörande för hälso- och sjukvården.
- Samtliga vårdgivare har tillgång till producentobunden information och kompetensutveckling om evidensbaserad, säker och miljömässigt hållbar läkemedelsanvändning samt nya läkemedels plats i förhållande till andra behandlingsalternativ.
- Patienterna är involverade i beslutsprocessen om sin behandling och målen för denna för att öka följsamhet och resultat.
- Läkemedelsgenomgångar är en central del av vårdprocessen för att säkerställa optimal och säker läkemedelsanvändning hos patienter, särskilt hos äldre och multisjuka. Genom att arbeta efter en standardiserad modell säkerställs optimerade processer och regiongemensamma arbetssätt.
- Förmågan att följa upp läkemedelsanvändningen är viktig för att kunna säkerställa att effekt, säkerhet och kostnaden är rimlig i förhållande till nytta under ett läkemedels hela livscykel.
- Vårdgivarna har en hög medvetenhet om kostnadseffektiva behandlingsalternativ för att skapa en långsiktig ekonomisk hållbarhet.
- Effektiva och gemensamma journalsystem och beslutsstöd.
- De ekonomiska styrsystemen premierar en ansvarsfull professionell ordination och läkemedel ses som en del i helheten.
- En läkemedelsorganisation som arbetar utifrån evidensbaserade och tydliga riktlinjer och rekommendationer för läkemedel
- Effektivt samarbete mellan olika professioner inom hälso- och sjukvård för att säkerställa en sammanhållen och robust patientvård.
- Säkerställd tillgång till läkemedel och en effektiv läkemedelsförsörjning för att kunna hantera läkemedelsbrister och andra krissituationer.

- Främja och stödja forskning om nya läkemedel och behandlingsmetoder samt implementera nya teknologier och metoder för att förbättra läkemedelsförsörjning och användning.
- Fortsätta vara aktiv på den nationella arenan för att skapa de rätta förutsättningarna för framgång inom läkemedelsområdet. Genom att delta i nationella diskussioner, samverkansinitiativ och policyutveckling säkerställs att lokala och regionala behov beaktas i beslutsprocesser som påverkar hela landet. Ett starkt engagemang på nationell nivå möjliggör påverkan på lagstiftning, finansiering och strategiska prioriteringar. En god dialog med näringslivet är av stor betydelse.

5 Tillgänglighet till nya och gamla läkemedel

Fokusområdets innehåll enligt nationella läkemedelsstrategin:

- *Verka för en god tillgänglighet till både nya och gamla läkemedel.*
- *Arbeta med frågor om rest- och bristsituationer av läkemedel och den administration och merarbete som uppstår vid sådana situationer.*
- *Verka för likvärdig tillgång till läkemedel i hela landet oavsett var patienten bor.*
- *Möjliggöra en marknad med både nya och äldre läkemedel med syfte att uppnå jämlik och god tillgång till effektiva läkemedelsbehandlingar.*
- *Verka för en god beredskapstillgång till läkemedel i alla delar av landet vid såväl kris eller krig som under normala omständigheter.*

5.1 Övergripande mål i Region Skåne

- Verka för en jämlik och säker läkemedelsbehandling på lika villkor för alla, oavsett socioekonomisk status, geografisk plats eller andra faktorer.
- En effektiv, robust och hållbar läkemedelsförsörjning i vården med hög tillgänglighet till både gamla och nya läkemedel.

5.2 Kritiska framgångsfaktorer

- Alla patienter har, på ett jämlikt sätt, tillgång till de läkemedel som behövs för att främja hälsa och livskvalitet.
- Mer effektiva läkemedel i kombination med förbättrade diagnostikmöjligheter ska ses som en investering, inte bara för hälsa, utan också för en god social och ekonomisk utveckling.

- Avstå insättning av läkemedel som inte leder till mervärde för patienten och utmönstra icke effektiva och onödiga metoder.
- Upphandlingar och förhandlingar är ändamålsenliga, hållbara och bidrar till konkurrens, utveckling och innovation. Resultaten implementeras snabbt och med hög följsamhet.
- En adekvat finansiering av läkemedel säkerställs utifrån prognosen för läkemedelskostnader.
- Lättillgänglig information för vården för att kunna hantera läkemedelsbrister effektivt.
- En robust och effektiv distributionskedja av läkemedel för att undvika bristsituationer.

6 Läkemedelsbehandling och läkemedelshantering

Fokusområdets innehåll enligt nationella läkemedelsstrategin:

- *Verka för god läkemedelsbehandling och korrekt läkemedelshantering.*
- *Rätt förskrivning av rätt förskrivare med rätt kompetens.*
- *Ordinations- och förskrivningsprocessen.*
- *Nyttjande av apotekens kompetens.*
- *Verka för att kompetens inom läkemedelsområdet och de läkemedel som är nödvändiga för vårdens utförande finns tillgängliga inom alla vårdnivåer.*
- *Information förmedlas eller tillgängliggörs till olika vårdaktörer om patientens aktuella läkemedelsbehandling.*
- *Använda den kompetens som finns om läkemedel på optimalt sätt.*
- *Minska omfattning av olämplig förskrivning.*
- *Arbeta för att patienten ges bästa möjliga förutsättningar till god följsamhet till sin ordination.*

6.1 Övergripande mål i Region Skåne

- Ökad kunskap om läkemedel och läkemedelshantering samt optimalt nyttjande av den kompetens som finns, i hela vårdkedjan.
- Minska olämplig och oegentlig ordination.
- Optimal antibiotikaförskrivning för att minska risken för resistensutveckling.
- Invånarna i Skåne ges möjlighet att vara delaktiga i sin läkemedelsbehandling och har tillgång till sin aktuella läkemedelslista.

- Ordinationer av läkemedel sker på ett sätt som minimerar miljöriskerna och nödvändig kassation görs på ett miljömässigt korrekt sätt.

6.2 Kritiska framgångsfaktorer

- Patienten är delaktig i beslut och planering av sin läkemedelsbehandling, vilket främjar bättre följsamhet och förbättrar behandlingsresultaten.
- Rätt kunskap och kompetens finns för en korrekt läkemedelshantering i hela vårdkedjan samt att förutsättning ges för att tillgodogöra sig rätt kunskap och kompetens.
- Den professionella läkemedelsdialogen, som i vetenskapliga studier visats ha störst inverkan på ordinationsbeteende, upprätthålls och utvecklas.
- Tillgänglig information om patientens läkemedelsbehandling.
- Region Skånes läkemedelsarbete är en integrerad del i regionens kunskapsstyrning.
- Implementering av nationella och regionala evidensbaserade kunskapsstöd som beaktar medicinsk effekt, säkerhet samt kostnadseffektivitet.
- Invånarna i Skåne får behandling med adekvat antibiotika och endast när det gagnar patienten och infektionsförloppet.
- Effektiva och säkra IT-stöd och vårdssystem finns tillgängliga.
- En standardiserad regional modell för läkemedelsgenomgångar används för att säkerställa optimerade processer och regiongemensamma arbetsätt.
- Ett systematiskt arbetsätt för att identifiera oegentligheter i läkemedelsordination och hantering.
- Ökad kunskap om flöden av olika läkemedelsrester i miljön genom samverkan med myndigheter, näringsliv och akademi och medverkan till effektiva lösningar för minskad belastning av vattenmiljön.

7 Utveckling av nya läkemedel och kliniska prövningar

Fokusområdets innehåll enligt nationella läkemedelsstrategin:

- *Främja möjligheten till forskning om och utveckling av nya läkemedel via kliniska läkemedelsprövningar.*
- *Läkemedelsforskning i Sverige.*

- *Ökad kompetens inom regulatoriska frågeställningar av vikt för kliniska prövningar.*
- *Sjukvårdens möjligheter att kunna genomföra kliniska prövningar.*
- *Arbeta för en ändamålsenlig informationshantering rörande patienters läkemedelsbehandling och hälsotillstånd i syfte att underlätta uppföljning och utveckling.*
- *Nationell infrastruktur som grund för tillgång till hälsodata.*

7.1 Övergripande mål i Region Skåne

- Stark och tydlig struktur för forskning och innovation med hög kvalitet.
- Ökad kunskap och kompetens samt kapacitet gällande kliniska prövningar.
- Informerade och utbildade patienter om möjligheterna att delta i kliniska prövningar.
- Systematisk uppföljning av nytta med nya läkemedel genom att mäta effekterna av användningen i klinisk vardag.

7.2 Kritiska framgångsfaktorer

- Säkra samverkan mellan hälso- och sjukvården och läkemedelsföretag gällande klinisk forskning för att främja innovation och öka tillgängligheten till medicinska behandlingar.
- Investera i utbildning och fortbildning av forskare och klinisk personal för att säkerställa att de har den kompetens som krävs för att genomföra högkvalitativa kliniska prövningar.
- Verka för ökad kapacitet inom hälso- och sjukvård att genomföra kliniska prövningar.
- Säkerställa att forskningsresultaten omsätts på ett systematiskt sätt i införande av nya kostnadseffektiva metoder och utmönstring av icke effektiva metoder.
- Uppföljning av läkemedelsanvändningen är en förutsättning för ett ordnat införande och jämlik tillgång till nya innovationer och för att kunna säkerställa att rätt patientgrupper får tillgång till behandling.
- För säker läkemedelsbehandling samt för forskning och innovation är tillgången till hälsodata och fungerande digital infrastruktur, såväl nationellt som regionalt, avgörande.
- Verka för metodutveckling, omvärldsbevakning och samarbete mellan regioner, företag och andra aktörer för att utveckla tillgången till och användbarheten av hälsodata, real-world data (RWD) och real-world evidence (RWE).